

FENG SHUI I DEN PRIVATA TRÄDGÅRDEN

av Andrea Hagerfors

Förord

Examensarbetet är skrivet inom trädgårdsingenjörsprogrammet, inriktning design. Arbetet omfattar 10 hp inom ämnet Landskapsplanering och är skrivet på grundläggande nivå, AB-fördjupning. Uppsatsen ska ses som en förenklad återgivning av feng shui, då det finns oerhört mycket annat i läran som man behöver sätta sig in i för att man ska förstå den fullt ut. Min examinator är Eva-Lou Gustafsson.

Bilden på titelsidan är målad av Andrea Hagerfors, 2008-03-06. De övriga bilder i arbetet är också målade av författaren.

Jag vill börja med att tacka Agneta Nyholm Winqvist och Marion Sandler Almgren som jag har intervjuat med frågor som rör feng shuis utövande i Sverige.

Tack till Jan Janssens som beskrev sin forskning inom färgpsykologi och vilka betydelser färger har för människor i olika sammanhang.

Jag vill även tacka min handledare Elisabeth Lindkvist som har kommit med värdefulla synpunkter och råd.

Tack också till min korrekturläsare Ingela Sjöström Hagerfors och Maria Sjöborg för utlånet av litteratur.

Sala, 2008-03-02

Andrea Hagerfors

Sammanfattning

Det här är ett examensarbete på 10 poäng inom landskapsplanering. Ämnet handlar om hur man kan använda sig av feng shuis principer i den privata trädgårdsmiljön. Arbetet är en litteraturstudie av populärvetenskapliga böcker och vetenskapliga artiklar. Även några intervjuer finns med.

Arbetet är uppdelat i två olika avsnitt. Den första delen beaktar feng shuis historia. Hur den först kom till och vilka som använder den idag. Jag tror att det är viktigt med en historisk tillbakablick på hur feng shui utvecklats och använts under de 3500 år som läran har praktiserats. Om man inte har den kunskapen så kan läran kännas mer diffus och svårare att ta till sig.

Feng shui kommer ursprungligen från Kina. Den användes först i en enkel form då människor skulle bygga sina boplatser. Läran användes sen framför allt av kejsaren och hans närmaste men i början på 1900-talet då det kejsarliga imperiet upplöstes försvann feng shuis officiella status. Läran har under många år mött stort motstånd och under republiken Kinas första år mer eller mindre förbjöds utövandet av feng shui. Men feng shui har alltid hittat vägar för att överleva. Kina har gradvis ändrat inställning och har då mer och mer accepterat feng shui. Feng shuis principer och utförande används nu återigen både i Kina och i andra delar av världen.

Vår omgivning påverkar oss, inte minst trädgården som många tillbringar en stor del av sin tid i. Den andra delen av arbetet handlar om hur man genom att praktisera den flertusenåriga kinesiska läran feng shui med enkla medel kan skapa harmoni och balans i trädgården genom att "möblera" med färger, former och material.

Det man bör ta reda på innan man gör något i trädgården är att lägga märke till hur chi rör sig. Chi är en energi som finns överallt och den ska röra sig lugnt och harmoniskt i trädgården. De kinesiska uttrycken yin och yang, de fem elementen och baugan är olika verktyg som man kan använda när man utformar sin trädgård. Yin och yang kan man se som kontrasterna i trädgården och de fem elementen symboliserar olika former, färger och material där man strävar efter en balans mellan dessa. Det finns också en Bauga-karta som man kan lägga över sin tomt för att på ett lätt sätt kunna se hur man kan inreda sin trädgård.

Jag har intervjuat två verksamma feng shui-konsulter, Agneta Nyholm Winqvist och Marion Sandler Almgren, för att få deras syn på hur feng shui används i Sverige idag, då det inte finns att läsa sig till i några böcker. Det är också intressant att se feng shui ur två aktiva feng shui-konsulters perspektiv.

Jag har även intervjuat Jan Janssens, som är docent vid Lunds Universitet, och där har forskat i färgpsykologi. Hans svar har varit intressant att få eftersom jag har behandlat färgernas betydelse i en del av arbetet.

Jag kan se klara kopplingar mellan hur man utövade feng shui för flera tusen år sedan och hur man gör det idag. Grundtanken är fortfarande att huset och trädgården ska vara som en naturlig del i sin omgivning. Idag har läran spritt sig till flera länder och har då givetvis anpassats lite efter dessa länders kultur och levnadssätt. Men grundtanken är den samma.

Det är synd att många avfärdar feng shui så lätt när det finns moment vi praktiserar utan att veta att det samtidigt är en del inom feng shui. Det kan t ex. vara saker som kan kännas naturliga för oss men som vi inte har något speciellt namn på, vilket däremot feng shui har. Yin och yang symboliserar enligt feng shui kontrasterna i trädgården och de flesta som har en liten inblick i inredning och design vet att kontraster är viktiga för att skapa en intressant och spännande miljö.

Även De fem elementen, trä, eld, jord, metall och vatten använder vi oss av utan att relatera det till feng shui. I en feng shui-trädgård strävar man efter balans mellan olika färger, former och material som hör till vart och ett av elementen. Målet med en feng shui-trädgård är att skapa en plats där inget av elementen dominerar och där det är en balans mellan yin och yang.

Hur intressant är egentligen en trädgård med enbart en gräsmatta eller en trädgård med enbart runda buskar? Man strävar efter balans både i feng shuin och i den vanliga trädgårdsdesignen.

Därför anser jag att många redan arbetar efter olika feng shui-principer i trädgårdarna utan att de vet om det.

Arbetet avslutas med mina egna funderingar kring feng shui och dess användande i trädgården. Även om jag inte tar till mig feng shui-läran helt och hållet finns det många delar som kan vara bra att ha i åtanke när man senare ska arbeta som trädgårdsdesigner.

Innehållsförteckning

Förord

Sammanfattning

Inledning	6
Bakgrund	6
Mål och syfte	7
Avgränsningar.....	7
Metod och material.....	7
Avsnitt 1 Feng shuis historia	8
Ursprung.....	8
Fengshui under de senaste 100 åren	8
Europas möte med fengshui	9
Hur ser man på fengshui idag?.....	9
Avsnitt 2 Feng shui i trädgården	11
Chi.....	11
Yin och yang	12
De fem elementen.....	13
Inred trädgården med hjälp av baugan.....	15
Färgernas betydelse	17
Tänkvärt i feng shuiträdgården	22
Intervjuer	24
Diskussion	26
Källförteckning	28

Inledning

Tänk dig en varm, solig sommardag, du ska besöka en god vän för första gången i dennes nya hus. Tydligt ska trädgården vara utformad efter något som heter feng shui. Du har ingen aning om vad det är men tycker att det ska bli intressant och trevligt att få se trädgården och din vän.

Du bromsar in vid ett litet hus som delvis döljs av den skuggande växtligheten. Adressen är rätt så du kliver ur bilen och kikar nyfiket in i trädgården. Det första du ser är den böjda gången som leder fram till huset, det ger en spännande och intressant känsla och du svänger upp den svarta smidesgrinden för att få se mer av vad som döljs i trädgården. Plötsligt hör du ljudet av porlande vatten och ett litet vattenarrangemang som har gett upphov till ljudet. Du ler för dig själv då ljudet påminner dig om ett gammalt barndomsminne. Med leendet kvar på läpparna går du vidare de få stegen fram till trappen och slås av hur spännande och vacker man kan göra en entréträdgård fast den är liten. En varm bris blåser lätt igenom trädkronorna så att löven prasslar och någonstans, kanske på husets baksida, hör du tonerna av ett vindspel. Du stannar till en stund och tar till dig den stillhet och det lugn den lilla vistelsen i trädgården gett dig. Blandat med ljuden från det porlande vattnet, de prasslande löven och musiken från vindspelet hör du flera fåglar som sjunger i träden bredvid. Du höjer blicken mot dörren som ser så lockande ut och tar de tre stegen uppför den rundade trappen. Du höjer handen mot dörren och tänker att det här med feng shui kanske inte var så tokigt ändå och att du ska be din vän att förklara mer om vad det är och hur man kan använda det i trädgården. Mer hinner du inte tänka för plötsligt svängs dörren upp...

Bakgrund

Under min utbildning till Trädgårdsingenjör med inriktningen Design på Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU i Alnarp, så har jag fått skissa upp och utforma olika mindre gröna miljöer. Då har det lagts fokus på växternas ståndortskrav och hur de ur den synvinkeln kan kombineras med varandra. Men knappt någonting om hur färger, former och material kan påverka betraktaren. Jag tycker att det är en viktig och intressant del då det förmedlar mer än vad man tror. Idén till att skriva om feng shui fick jag efter ett studiebesök på Alnarps Rehabträdgårdar där patienterna som kommer dit är utbrända från arbetslivet och behöver en lugn och harmonisk plats för att få rekreation. Då är det av största vikt att anpassa växtvalet utifrån deras behov då t ex. pastellfärger är mer mjuka i sitt uttryck än vad skarpa klara färger är.

Efter det besöket valde jag att skriva mitt examensarbete om hur olika färger, former och material kan påverka betraktaren psykiskt och hur man med det i åtanke kan samverka dessa delar för att få ett harmoniskt och tilltalande trädgårdsrum. Utifrån de aspekterna valde jag att skriva om feng shui.

Mål och syfte

Målet med mitt arbete är att öka förståelsen för feng shui som lära och att på ett enkelt sätt visa på hur man kan använda sig av feng shui när man designar sin privata trädgård. Vilka slags verktyg som finns och hur de kan användas för att skapa en trivsamt och harmonisk trädgård.

Avgränsningar

På grund av den relativt korta tiden vi har på oss för att skriva examensarbetet kommer jag att välja ut vissa delar som jag tyckt varit relevanta då feng shui-läran är väldigt omfattande. Jag kommer inte heller med några trädgårdsförslag utifrån feng shui utan kommer bara att belysa de olika delarna som man sen samordnar till en helhet i trädgården.

Jag kommer att dela upp arbetet i två delar. Första delen kommer att ta upp feng shuis ursprung, hur den spritt sig och hur det ser ut idag. I del två kommer jag att gå in mer specifikt på hur man kan använda sig av olika delar inom feng shui i trädgården. Jag tyckte att det var bra att dela upp det i två delar för att man först ska få en bakgrund till feng shui innan man går in mer på lärans detaljer.

Metod och material

Det här examensarbetet är en litteraturstudie där jag samlat olika fakta som jag har tyckt varit relevanta för mitt arbete och annat som jag har tyckt varit av intresse.

De flesta böcker som skrivs om feng shui är en populariserad form av läran. De är ofta skrivna på ett enkelt sätt eftersom böckerna vänder sig till allmänheten. Många gånger står det också felaktigheter i dessa böcker. Eftersom läran är en så komplicerad vetenskap gör man förenklingar för populariserandets skull, något som inte alltid är helt tillförlitligt. Det har gjort det svårt att hitta bra och trovärdig litteratur.

Jag har hämtat fakta från feng shui-böcker från olika bibliotek och har valt att utesluta internetkällor helt då dessa ofta är felaktiga. Jag har jämfört min litteratur och sett att alla verkar ha ungefär samma uppfattning om feng shui och därmed ansåg jag dem som tillräckligt trovärdiga att ha med i mitt arbete.

För att ge mer tyngd åt arbetet sökte jag också genom databaser för att få fram olika vetenskapliga artiklar om ämnet varav jag valde ut de två som gav svar på de frågeställningar som jag var ute efter.

Jag har även kontaktat två feng shui-konsulter, Agneta Nyholm Winqvist och Marion Sandler Almgren som är verksamma här i Sverige och Jan Janssens som är docent vid Lunds Universitet och forskar i färgpsykologi. Deras svar har varit intressant för mitt arbete.

Avsnitt 1 – Feng shuis historia

Ursprung

Det har under arbetets gång framkommit att det är viktigt att ha med feng shuis ursprung, för att öka förståelsen för läran. Jag börjar därför med en inledande del om dess ursprung, hur läran uppkommit och vilka som då brukade den samt vilka som gör det idag.

Feng shui är en gammal kinesisk lära som användes i Kina i en enklare form redan för 3500 år sedan. Läran handlar om hur människan påverkas av sin omgivning – av färger, former och material. Själva namnet feng shui betyder "vind och vatten".¹

Från det att den enklare formen av läran började användas tog det ändå nästan 1000 år, under Han-dynastin (206 f.Kr-220 e.Kr) innan feng shui blev ett välkänt begrepp i Kina. Då var det en okomplicerad lära som mest byggde på sunt förnuft.² Läran började utformas då människorna behövde bra ställen att bo på. Man ville naturligtvis bygga sina hus på frodiga ställen med gott om bytesdjur och tvärtom ville man inte bo där det var dåligt med växtlighet och djur. Dessa områden sågs som platser med bra omen respektive dåliga omen. Efter att man hittat sin boplats ville man att huset skulle smälta in så mycket som möjligt i naturen så att det inte kom till skada. Huset skulle vara som ett smycke i sin omgivning.³

Feng shui-läran började, som påpekats innan, utformas av folket men det var framför allt i de Kejsrerliga kretsarna man använde feng shui. Man hade kunskaper som var privilegierade kejsaren och hans närmaste. Feng shui-principerna användes då framför allt vid anläggandet av gravar och palats och de ansågs då särskilt tursamma och lyckobringande.⁴

Det var inte förrän i början av 1900-talet som den avancerade formen av feng shui verkligen blev ett populärt redskap⁵.

Feng shui under de senaste 100 åren

I början av 1900-talet upplöstes det kejsrerliga imperiet och samtidigt försvann även feng shuis officiella status. Läran som under årtusenden använts framför allt av de kejsrerliga blev nu mer offentligt och började brukas av folket.⁶

Feng shui har därefter genomsyrat tänkandet när man har utformat olika miljöer. Man kan se att läran har påverkat hur man har planerat sin omkringliggande omgivning både i Kina

¹ Nyholm Winqvist, 2002, sid 17

² Almborg, 1996, sid 3

³ Nyholm Winqvist, 2002, sid 15f.

⁴ Almborg, 1996, sid 3

⁵ Almborg, 1996, sid 3

⁶ Almborg, 1996, sid 4

och i andra delar av östra Asien, t ex. genom placeringen och utformandet av hus, anläggandet av stigar, trädgårdar och gravar.⁷

När feng shui började användas mer allmänt så minskade tron på läran bland de bildade kineserna. Men feng shui har visat sig vara djupt rotad i den kinesiska kulturen och alltid hittat vägar för att överleva.⁸

På 1900-talet fick de som praktiserade feng shui flera motståndare som ifrågasatte läran. Feng shuis första motståndare var den västerländska vetenskapliga traditionen som västerlänningar förde med sig in i landet.

Den andra motståndaren var den moderna Kinesiska staten. Under republiken Kinas första år mer eller mindre förbjöds utövandet av feng shui då den ansågs som vidskeplig och inte passade in i den nya moderna bilden av Kina. Men den stoppades inte i Kinesiska samhällen som Taiwan, Hong Kong och Macao. Även Kineser som flyttade till andra delar av Asien och till Amerikas västkust tog med sig feng shui-kunskaperna och med tiden anpassades läran efter de lokala villkoren.

Senare, under slutet av 1970-talet har man i Kina gradvis ändrat inställning och har då mer och mer accepterat feng shui. Feng shuis principer och utförande har återigen blivit seriöst diskuterade både i akademiska kretsar och bland folk i allmänhet.⁹

Europas möte med feng shui

Det var Europeiska missionärer i Kina som främst tog med sig läran till Europa. Den första Europeiska artikeln om feng shui skrevs av en engelsman i mitten av 1800-talet och några år senare skrev en annan missionär den första boken om feng shui. Det skulle visa sig vara den enda boken som gick att få tag på om läran i Europa ända fram till 1950-talet då boken "Science and Civilization in China" skrevs av engelsmannen Joseph Needham. Där kunde man läsa om den kinesiska vetenskap som feng shui bygger på. Efter det har intresset för feng shui bara ökat.¹⁰

Hur ser man på feng shui idag?

Många anser att feng shui förtjänar en seriös undersökning för att på så sätt kunna öka förståelsen och intresset för läran eftersom en del fortfarande ser på den som mindre seriös.

Feng shui är djupt rotad i Kinesiskt tankesätt. Meningen med läran är att harmonisera omgivningarna för att påverka och öka människornas välbefinnande.¹¹

⁷ Teather; Chow, 2000, sid 313

⁸ Almborg, 1996, sid 4

⁹ Teather; Chow, 2000, sid 311

¹⁰ Almborg, 1996, sid 4

¹¹ Bruun, 1995, sid 176f.

Allt från vanliga kinesiska familjer till människor i den kinesiska affärsvärlden kontaktar fortfarande feng shui-mästare för hjälp då de är övertygade om att det ger bättre framgång och hälsa.¹²

De kineser som ser seriöst på feng shui ser till att vårda och skydda naturen runt sina bostäder då de anser det vara god feng shui och gynnsamt för de som bor där¹³.

¹² Teather; Chow, 2000, sid 309

¹³ Teather; Chow, 2000, sid 314f.

Avsnitt 2 – Feng shui i trädgården

Chi-livsenergin i trädgården

Feng shui kallas också för; the art of placement. Man ska välja bästa möjliga plats och där placera t ex. hus och trädgård på rätt sätt för att balansera flödet av chi, den universala kraften. Den finns i all materia och även i våra kroppar. Kineserna ser chi som en livgivande kraft, som ofta beskrivs som början av allting.¹⁴

Chi ses som själva livsenergin och den rör sig överallt omkring oss. I en feng shui-trädgård så vill man att chi ska flöda fritt i ett lugnt och harmoniskt tempo som vi mår bra utav. Därför är det viktigt att ge trädgården mjuka och naturtrogna former. Man ska undvika raka och kala husväggar där chi får kraft att rusa rakt fram utan att något stoppar upp den. Det påverkar oss negativt då chi kommer i obalans.

Man ska absolut undvika att ha en skräpig trädgård eller ställen med sumpigt stillastående vatten då det gör att chi avstannar. För att påverka chi positivt kan man t ex. ordna ett vattenarrangemang vid entrén.

Chikraften kan man alltid påverka. Inom feng shui använder man bl.a. belysning, vatten, vegetation, saker som rör sig som t ex. djur i trädgården för att balansera och aktivera chi. Om chi rör sig lugnt och harmoniskt i trädgården kommer man automatiskt att uppnå större harmoni i sitt inre.¹⁵

En annan form av chi kallas shar chi. Den bildas av raka, vassa linjer och utskjutande hörn. Shar chi skapar obalans omkring oss. Om en person länge utsätts för shar shi sägs det att kraften bryter ner personens energifält och immunförsvar. Därför är det viktigt när man jobbar med feng shui i trädgården att man lägger märke till hur chi rör sig och var shar chi-krafter finns så att man då kan göra något åt dem. Ex. kan en skarp husknut mjukas upp med en klätterväxt som tar bort udden på kanten.¹⁶

Målsättningen för en fengshui-trädgård är få chi att röra sig mjukt och harmoniskt i trädgården.¹⁷

¹⁴ Bruun, 1995, sid 176

¹⁵ Nyholm Winqvist, 2002, sid 19f.

¹⁶ Nyholm Winqvist, 2002, sid 20f.

¹⁷ Nyholm Winqvist, 2002, sid 21

Yin och yang

I kinesisk filosofi är yin och yang två krafter som formar och balanserar liv. Man strävar efter att få balans mellan yin och yang.¹⁸

Symbolen för yin och yang är en cirkel med två fält, ett vitt och ett svart. Cirkeln symboliserar helhet och perfektion.¹⁹ Se figur 1.

Figur 1. Yin och yang symbolen

Yin och yang kan ses i allt som finns omkring oss. Yin är den kraft som föder och vårdar medan yang är en mer målmedveten och kraftfull energi.

Yin och yang är exempel på naturens ständiga förändringar. Inget är i sig bara yin eller bara yang, inget existerar skilt från det andra.²⁰

Yin och yang ses som kontraster till varandra och här följer några exempel.

Yin	Yang
Svagt	Starkt
Litet	Stort
Mörkt	Ljust
Mjukt	Hårt
Stillsamt	Aktivt
Kallt	Varmt
Fuktigt	Torrt
Tillbakadraget	Utåtriktat
Jord	Himmel
Vår kvinnliga sida	Vår manliga sida ²¹

¹⁸ Kwok; O'Brien, 2000, sid 19f.

¹⁹ Chuen, 1996, sid 18

²⁰ Chuen, 1996, sid 18f.

²¹ Nyholm Winqvist, 2005, sid 39f.

Man strävar efter kontraster i en trädgård och helhetsbilden skulle inte bli lika vacker utan dem. En ensam solitär framhävs bättre mot t ex. en mörk, stenig yta.²²

I en feng shui-trädgård behövs, som påpekas ovan, många kontraster. En solig plats i trädgården behöver skuggande växter och husets hårda kanter kan mjukas upp av kontrasterande mjuka former som t ex. rundade rabatter. Det visar på balansen mellan yin och yang. Yin som är det feminina kännetecknas av mjuka former, lugna ljusa färger och vatten medan yang är det maskulina, det kraftfulla ljuset och de aktiva färgerna. Om vi tittar på hur det ser ut i dagens samhälle med vårt höga tempo så skulle kanske fler yin-energier behövas. Många kan behöva varva ner och få vistas i en lugn och stillsam miljö. Det skulle säkert vara bra för vissa med något fler yin-energier i deras trädgård som kan balansera deras aktiva liv som innehåller mycket yang-energi.

De fem elementen

De fem elementen är trä, eld, jord, metall och vatten. Man vill att dessa element ska vara i balans med varandra för att vi ska känna harmoni och inget element ska vara för starkt eller för svagt. Vi kan själva ändra och påverka elementen i trädgården genom att tillsätta delar av ett element som kommit i skymundan eller ta bort delar av ett element som dominerar trädgården. Varje människa har de fem elementen inom sig och att balansera och harmonisera växter och material i trädgården hjälper oss därför att få ro inombords.²³

De fem elementen har olika chi-krafter och de representerar olika former, färger, material och känslor. Målet med en feng shui-trädgård är, som jag skrivit innan, att skapa en plats där inget av elementen dominerar och där det är en balans mellan yin och yang.²⁴

Man kan koppla ihop de fem elementen med yin och yang. Vatten och metallelementet hör till yin, eld och träelementet hör till yang. Jordelementet ligger mittemellan.²⁵

En trädgård signalerar olika känslor beroende på vilket element det är som dominerar.

Trä

Träenergin står för styrka, tålmodighet, tillväxt och är riktad uppåt och utåt. All växtlighet representerar trä-elementet vilket leder till att den oftast är dominerande i en trädgård. Men färgen, formen och placeringen av växterna kan representera de andra elementen.

²² Hale, 2000, sid 40

²³ Nyholm Winqvist, 2005, sid 46

²⁴ Hale, 2000, sid 44f.

²⁵ Nyholm Winqvist, 2002, sid 35

Träelementet finns i:

All växtlighet

Trämöbler och träaltaner

Pelarlänkande former och smala saker på höjden (se figur 2)

Den gröna och mellanblå färgskalan²⁶

Figur 2. Pelarlänkande former symboliserar träelementet

Eld

Eldenergin står för livlighet och kraftfullhet och är riktad åt alla håll. Alla röda färgtoner har dessa egenskaper så en klick av rött i trädgården ger en omedelbar förändring.

Eldelementet finns i:

Djur och människor

Eldstäder och grillplatser

Trianglar och koniska former (se figur 3)

Solljus och all utomhusbelysning i trädgården

Statyer och trädgårdskonst som liknar djur och människor

Den röda färgskalan, orange och även sprakande gult

Klättrväxter²⁷

Figur 3. Trianglar och konformer symboliserar eldelementet

Jord

Jordenergin är samlad och nedåtriktad.

Jordelementet finns i:

Keramikföremål

Synlig jord och sand

Rektangulära och fyrkantiga former (se figur 4)

Tegel, kakel, klinkers och betong

Jordfärger (gult, brunt)²⁸

Figur 4. Rektangulära och fyrkantiga former symboliserar jordelementet

²⁶ Nyholm Winqvist, 2002, sid 36; Hale, 2000, sid 44f.

²⁷ Nyholm Winqvist, 2002, sid 37; Hale, 2000, sid 44f.

²⁸ Nyholm Winqvist, 2002, sid 38

Metall

Metallenergin är inåtriktad och sammandragande.

Metallelementet finns i:

Berg och stenar

Cirklar, ovaler och valv (se figur 5)

Metall av olika slag, t.ex. metallmöbler och järnstaket

Den vita färgskalan och ljusa pastellfärger²⁹

Figur 5. Runda och ovala former symboliserar metallelementet

Vatten

Vattenenergin roterar stilla framåt och representerar mystik och stillhet. Vatten påverkar starkt våra känslor och är trädgårdens öga.

Vattenelementet finns i:

Asymmetriska och fria former (se figur 6)

Alla former av vattenarrangemang

Reflekterande ytor, speglar och kristaller

Svarta och mörka färger³⁰

Figur 6. Asymmetriska former symboliserar vattenelementet

Inred trädgården med hjälp av baugan

Bauga är kinesiska och betyder ”de åtta trigrammen”. Varje trigram är kopplat till en speciell livsaspekt, totalt är de åtta stycken. Se Figur7, på nästa sida.

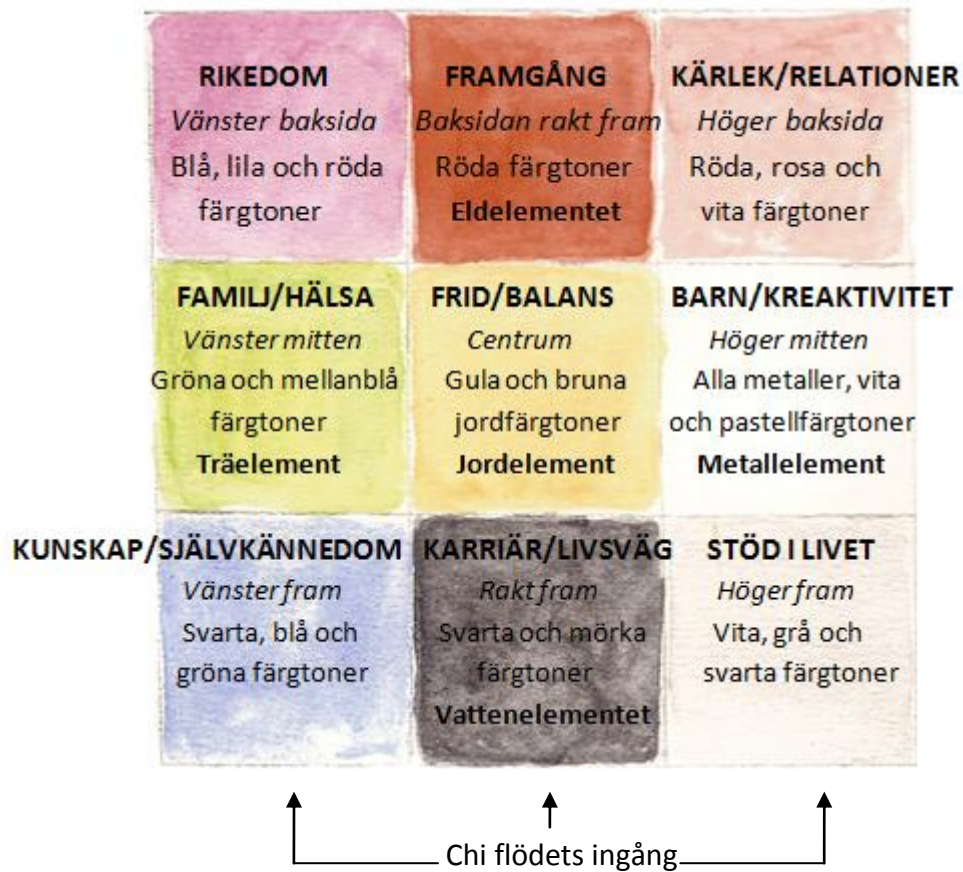
Man kan säga att baugan är en sorts karta som man lägger över sin trädgård och på så sätt ser man hur man ska inreda trädgården för att få ut energin ur de olika livsaspekterna. Man kan t ex. lägga baugakartan så att infarten till tomtens (framsidan) läggs där chifflödet har sin ingång.

I en trädgård kan baugan ibland vara lite svår att använda eftersom tomtens kan vara oregelbunden så alla delar av baugan inte får plats. Det man då kan göra är att man väljer en del av trädgården som man utformar med hjälp av baugan. Det viktigaste är att man jobbar med de livsaspekter som är viktiga för en själv.³¹

²⁹ Nyholm Winqvist, 2002, sid 42

³⁰ Nyholm Winqvist, 2002, sid 44

³¹ Nyholm Winqvist, 2002, sid 97f.

Figur 7. Baugan med de nio livsaspekterna
 (Text: Nyholm Winqvist, 2002, sid 96)

Om det är något särskilt i våra liv som vi vill lägga extra fokus på och vill förbättra kan man alltså genom att använda baugan se var i trädgården denna livsaspekt finns och på så sätt placera dit t ex, färger, former och material som förknippas med den delen. Tanken är att man kan få en skjuts på vägen mot att förändra delar av sitt liv som inte fungerar så bra. Men det är viktigt att poängtera att inget sker om du inte själv är beredd att ändra på dig och jobba mot dina mål.

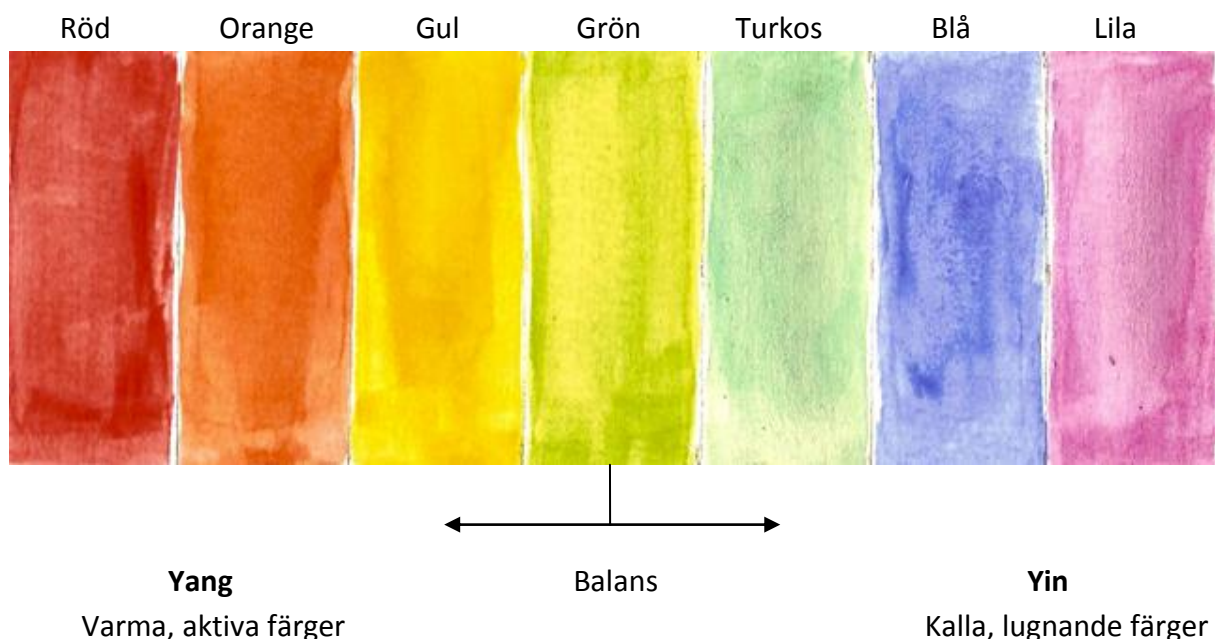
Färgernas betydelse

Färgerna i trädgården spelar stor roll då de ger olika känslor och signaler. En stark röd färg aktiverar det centrala nervsystemet mer än en sval blå färg som har en avslappnande effekt. De starka färgerna drar mer uppmärksamhet till sig och är mer stimulerande, men de är också mer "krävande" än de svaga färgerna. Olika talesätt som "man ser rött" och att "man är blåfrusen" visar på hur man använder sig av färger för att beskriva olika sinnesstämningar och situationer.

Färger är symboler med många associationer. Färgval i kläder och trädgård ger signaler om hur personen i fråga är.

De som utövar feng shui tror att det är möjligt att bestämma en persons hälsa och sinnesstämning utifrån de färger personen använder sig av i sin omgivning och att det går att påverka genom att byta färger eller genom att kombinera dem på ett annat sätt.³² (se figur 8)

Som det beskrivits tidigare kan alltså färger påverka våra känslor och sinnesstämningar, men vi kan också använda färger för att betona de olika livsaspekterna för Baugan i trädgården.³³

Figur 8. Färgernas plats på yin och yang-skalan
(Text: Nyholm Winqvist, 2002, sid 83)

³² Hale, 2000, sid 80f.

³³ Hale, 2000, sid 82

Nedan följer en sammanfattning om vad färgerna kan stå för enligt feng shui. På vilket sätt de kan påverka oss och hur de kan användas i trädgården.

Röda växter ger en värmande, uppiggande och romantisk känsla i trädgården. Färgen höjer blodtrycket, ökar hjärtslagen, intensifierar andningen och hjärnaktiviteten. Rött är en bra accentfärg som passar bäst när den används som en spännande detalj eller för att förtydliga en viktig plats i trädgården eftersom rött drar blicken till sig. Det finns en regel i feng shui när det gäller att färgsätta med röda färgtoner och det är att man ska använda dem på ett naturligt sätt, så som man skulle kunna finna dem i naturen. De skrikiga och aktiva röda färgtonerna ska man inte ha i för stora mängder i trädgården eftersom de är så dominerande.³⁴

Rosa är en del av det röda färgspektrumet men i en ljusare och mildare framtoning. Det är en varm feminin färg som drar människor till sig. Den är bra för människor som befinner sig i sorg eftersom färgen är sorgdämpande och också avlägsnar aggressioner.³⁵

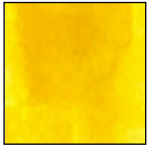

Orange är en varm och glad färg. Den stimulerar matsmältningen och konversation. Förutom att man blir glad av orange, höjer den motivationen. Den kan vara idealisk att ha nära en uteplats för att höja stämningen, stimulera konversation och sätta fart på matsmältningen. Orange är precis som rött och gult en yang-färg och kan därför verka påträngande om den finns i stora mängder. Man bör inte ha för många yang-blommor i trädgården då det kan vara svårt att få balans i trädgården då.³⁶

³⁴ Nyholm Winqvist, 2002, sid 84; Hale, 2000, sid 82

³⁵ Nyholm Winqvist, 2002, sid 87; Hale, 2000, sid 82

³⁶ Nyholm Winqvist, 2002, sid 86; Hale, 2000, sid 83

Gult är en färg som man ofta förknippar med våren. Den är en uppiggande och energisk och det sägs att den minskar spänningar och stimulerar tankeförmågan. Det anses vara en intellektuell färg som står för vishet. Gult stärker självkänslan och får människor att må bra och den lindrar depressiva tankar, den kan tillföra solenergi i en mörk vrå i trädgården.³⁷

Den gröna färgen ligger mittemellan de aktiva och de stillsamma färgerna. Grönt är en lugnande och harmonisk färg. Den dämpar nervositet och det är skälet till att operationskläder är gröna. Av alla färger är det grönt som vi kan ta in störst mängder av. Det beror på att den ligger i mitten på färgskalan och varken är aktiv eller passiv utan neutral. Naturens färg skänker nya krafter och stödjer både fysiska och mentala läkningsprocesser. En grön omgivning får tröttheten att blåsa bort. Därför anser många det som uppfriskande att gå i en skog.³⁸

Den blå färgen har yin-karaktär. Den är sval och lugn men har också en stark auktoritet. Människor vill ofta ha blått omkring sig om de lever ett hektiskt liv eftersom färgen är avstressande. Men för mycket blått ger ett ganska dystert intryck samtidigt som den i stor mängd motverkar motivationen och kan göra oss trötta och slöa. Den passiviserande effekten färgen har kan man dra nytta av i trädgården om man placerar en skön sittplats i närheten.³⁹

Lila är en meditativ och mystisk färg. Om man har svårt att koncentrera sig är lila en bra färg att ha omkring sig eftersom den lila färgen ofta ger lugn och trygghet. Lila kan

³⁷ Nyholm Winqvist, 2002, sid 87; Hale, 2000, sid 82

³⁸ Nyholm Winqvist, 2002, sid 88

³⁹ Nyholm Winqvist, 2002, sid 90; Hale, 2000, sid 83

i en plantering både vara praktfull och rogivande på samma gång. Den ger andliga associationer och en ljusare lila färg skapar mystik.⁴⁰

Vitt är egentligen inte någon egen färg på samma sätt som svart inte heller är det men de påverkar oss ändå. Vitt har den snabbaste våglängdsfrekvensen vilket gör att den reflekterar alla andra färger, medan svart absorberar dem.

Vitt står för oss i västvärlden för renhet och oskuldsfullhet. Den vita färgen och pastellfärger, som har mycket vitt i sig, har i feng shui metallelementets egenskaper. Det innebär att de har en inåtstrålande energi som gör att vi lättare behåller koncentrationen. Precis som den svarta färgen lyfter vitt fram de andra färgerna. Vitt förstärker känslan av rymd men för mycket vitt i en trädgård kan upplevas som sterilt och livlöst. Det kan motverkas genom att tillföra olika nyanser av gröna färger eller genom att tillsätta några varma färger, då upplevs trädgården inte lika sval.⁴¹

Svart är som beskrivits ovan inte heller en färg. Svart och andra mörka färger kopplas inom feng shui ihop med vattnets egenskaper av stillhet och gåtfullhet. Svart ger i de flesta kulturer negativa associationer, men det står också för mystik och det okända. Svart ska man vara försiktig med i sin trädgård. Förutom att trädgården kan se mindre ut, kan för mycket svart framkalla en känsla av hopplöshet och depressioner. Däremot kan svarta inslag vara en tilltalande kontrast mot ett ljusare växt eller underlag och då framhäver den svarta färgen de mer kulörta färgerna.⁴²

Grått har både den vita och den svarta färgens egenskaper fast i mindre omfattning. Om man vill ha grå växter i sin trädgård är det viktigt att de har en bra lyster eftersom allt som dör till sist blir grått eller brunt och vi vill inte förknippa växten med något som är dött. Växter som är ljusgrå och silvriga kan vara väldigt fina tillsammans med olika andra färger som framhäver dem. Färgen står för självbehärskning men ska inte användas om man är ledsen eller deprimerad eftersom färgen förstärker dessa känslor.⁴³

⁴⁰ Nyholm Winqvist, 2002, sid 91; Hale, 2000, sid 83

⁴¹ Nyholm Winqvist, 2002, sid 92; Hale, 2000, sid 82

⁴² Nyholm Winqvist, 2002, sid 93

⁴³ Nyholm Winqvist, 2002, sid 94

Brunt är en feminin och stabiliserande färg. Den jordbruna färgen kan vara bra att ha nära sig om man ofta är uppe i varv, men för mycket brunt gör oss reaktionströga och ska därför inte användas för mycket. För en stressad person är det lugnande att gräva eller plantera i jorden.⁴⁴

Rött, orange och gult är aktiva färger som aktiverar oss. Därför ses de som yang-färger. Blått, lila och turkost ses som yin-färger, eftersom de lugnar oss. I en fengshui-trädgård använder man sig av färger, men alltid återhållsamt. Starka färger används bara i enstaka partier och aldrig heltäckande i en trädgård. För att det ska bli balans mellan yin och yang behövs båda färggrupperna för att få en harmonisk helhet.⁴⁵

På senare år har vetenskaplig forskning utnyttjats för att visa på hur olika färger påverkar oss psykiskt. Jan Janssens är docent vid Lunds Universitet och har forskat i färgpsykologi. Han har jobbat med hur inom- och utomhusfärger påverkar oss, t ex. så har en studie gjorts på hur inomhusfärger påverkar vårt välbefinnande och vår prestationsförmåga. Några försökspersoner har då placerats i ett rum med starka färger för att ta reda på hur personerna jobbar och presterar i den miljön. Utifrån det kunde man se att häftiga mönster och starka varma färger höjer hjärnans aktiveringsnivå, jämfört med mer enhetliga mönster och lugna kalla färger. Dessa effekter kan bli direkt stressande om man redan i förväg har en hög aktiveringsnivå.⁴⁶

Därför kan färger i vår omgivning få oss att reagera på olika sätt och de kan användas både för att lugna ner oss men också för att ge oss mer energi. Men en redan stressad person kan, som Jan Janssens uttryckt sig och som klarlagts tidigare, bli mer stressad i en miljö med starka, klara färger som de röda, orange och gula färgerna. De lugna kalla färgerna som blått och lila var dock inte det.

Man ska lyssna på hur kroppen reagerar på olika färger. Vissa färger får oss att må dåligt och andra mår vi bra utav. De är de färger vi mår bra utav vi ska ha omkring oss.

⁴⁴ Nyholm Winqvist, 2002, sid 95

⁴⁵ Nyholm Winqvist, 2006, sid 26

⁴⁶ Janssens, Jan, Docent vid Lunds universitet som forskat inom färgpsykologi, mejlintervju, 2008-02-28

Tänkvärt i feng shui-trädgården

Trädgården ska vara så inbjudande och naturlig som möjligt och det finns vissa delar i en feng shui-trädgård som är särskilt viktiga att beakta när man utformar sin trädgård.

Entrén

Ingången är en mycket betydelsefull del inom feng shui. Den ska vara ljus och välkomnande och besökare ska aldrig känna osäkerhet om var den riktiga ingången är.⁴⁷

Vägen till entrén bör vara svängd så att chi tar sig fram på ett lugnt och fridfullt sätt. En rak gångväg gör att chi rör sig väldigt snabbt mot huset vilket är negativt.⁴⁸

De flesta entréer är idag tråkiga och opersonliga. För att ändra på det kan man plantera växter och blommor vid entrén som betyder något för den som bor där och kanske placera ett vattenarrangemang vid ingången.⁴⁹

Vatten i trädgården

Vatten är även det en viktig del i trädgården. Vatten symboliserar framgång och är trädgårdens öga. Det är viktigt att vattnet är rent och fräscht samt att det hålls i ständig rörelse.⁵⁰

Vattenmängden i trädgården ska vara i proportion till huset. Man ska t ex. till ett litet hus ha ett mindre vattenarrangemang. Vatten i för stora mängder gör oss oroliga. Har man ett större vattenarrangemang så kan både människor och djur falla i och det är därför viktigt ur säkerhetssynpunkt att göra större arrangemang säkrare, speciellt om man har småbarn. Den bästa formen på ett vattenarrangemang är en oregelbunden form, t ex. en damm, eftersom den ska smälta in som en naturlig del av trädgården.⁵¹

Slingrande gångar och spännande rum i trädgården

I naturen finner du oftast inga raka linjer och det är det naturliga man försöker efterlikna i feng shui-trädgården.⁵² En rak gång leder oftast direkt till en dörr och det får energin, precis som oss själva, att röra oss snabbare genom trädgården. På det sättet lägger vi inte märke till omgivningen runt omkring oss.

För att få oss, och chi, att röra sig långsammare använder man sig av mjuka slingrande gångar.⁵³ I Sverige anlägger man oftast raka rabatter som följer husets form, det leder till att chi rör sig fortare. Raka linjer kan i vissa fall vara bra om man vill aktivera chi i trädgården men i de flesta feng shui-trädgårdar ser man mjuka stigar och asymmetriska former.⁵⁴

⁴⁷ Nyholm Winqvist, 2002, sid 53

⁴⁸ Too, 2004, sid 147

⁴⁹ Nyholm Winqvist, 2002, sid 53

⁵⁰ Nyholm Winqvist, 2002, sid 65

⁵¹ Hale, 2000, sid 62f.

⁵² Nyholm Winqvist, 2002, sid 54

⁵³ Hale, 2000, sid 58

⁵⁴ Nyholm Winqvist, 2002, sid 54f.

En idealisk feng shui-trädgård låter oss inte se hela trädgården på en gång utan de slingrande gångarna leder oss till olika avgränsande rum i trädgården.⁵⁵

Träd

Inom feng shui har man respekt för allt levande och träden har där en speciell ställning.⁵⁶ I Kina har man alltid vetat att träd har stark energi och därför bör man noga fundera ut hur träden ska placeras ut i trädgården.⁵⁷ Energin förändras ofta radikalt i trädgården om man hugger ner något träd, speciellt ett gammalt. Man ska därför tänka sig noga för innan man gör det eftersom det påverkar energin i trädgården. Helst ska träden växa så naturligt som möjligt, så beskär endast det nödvändiga. Det är därför olämpligt att ha träd som behöver beskäras ofta.⁵⁸

Även här i Sverige har vi en gammal tradition vad gäller träd. Vi planterade ett vårdträd framför huset. Det skulle beskydda människorna som bodde i huset och man var väldigt rädd om trädet eftersom det symboliserade de boendes lycka och välstånd.⁵⁹

Sittplatser

När man väljer ett ställe att placera en sittplats på så behöver den ha en stabil rygg, stöd på sidorna och fri sikt över trädgården. Man kan t ex. placera sittgruppen mot husväggen eller en häck. De flesta stolarna ska placeras så de har ryggen mot något stabilt. Den starka bakgrunden skänker ro och trygghet till platsen. Stödet på sidorna kan vara t ex. växter och krukor. Var noga med att inga shar chi-krafter riktas mot sittplatsen, det kan vara ett utskjutande hörn på huset eller stora grenar som riktas rakt mot sittplatsen. Färgsätt sittplatsen med de färger du vill ha beroende på vilken typ av sittplats det är. Är det en matplats passar gula färgtoner, är det en viloplats passar blå och lila.⁶⁰

Förvaring av sopor

Skräp i trädgården gör att chi avstannar vilket är negativt. Men det är inte bara skräpet i trädgården som påverkar oss, utan även förvaringen av det. Det är inte trevligt att ha soptunnan precis vid ingången då det är det första du ser när du kommer hem. Det är dock en mycket vanlig syn här i västvärlden då vi vill att det ska vara smidigt och enkelt att slänga saker och sopbilen vill ha soptunnan nära till hands. Det man kan göra är att dölja soptunnan med växter eller bygga ett litet skjul till det som skärmar av. Växter i närheten av soptunnan förbättrar energin.⁶¹

⁵⁵ Hale, 2000, sid 59

⁵⁶ Nyholm Winqvist, 2002, sid 55

⁵⁷ Chuen, 1996, sid 92

⁵⁸ Craze, 2003, sid 53

⁵⁹ Nyholm Winqvist, 2002, sid 56-58

⁶⁰ Nyholm Winqvist, 2002, sid 59f.

⁶¹ Nyholm Winqvist, 2002, sid 60

Intervjuer

Agneta Nyholm Winqvist och Marion Sandler Almgren jobbar båda som feng shui-konsulter och har flera utbildningar bakom sig både i feng shuins ursprungsland Kina men också i USA och i flera omgångar här i Sverige. De har båda arbetat aktivt med feng shui sen slutet på 1990-talet.

Marion arbetar som lärare i "Imperial school of Feng shui" och Agneta skriver böcker i ämnet, t ex. "Feng shui i svenska trädgårdar" som jag har använt mig av i mitt arbete. Hon har även grundat "Nordic school of Feng shui".

Tanken med intervjun var att få en inblick i hur man ser på feng shui i Sverige och hur framtidsutsikterna ser ut. Resultatet av intervjuerna visade på en stor överensstämmelse mellan deras svar.

Hur länge har feng shui praktiserats i Sverige?

Feng shui har praktiserats här sen slutet på nittioalet.

Hur är intresset för feng shui i Sverige idag och har det förändrats under de senaste åren? Tror ni intresset kommer öka eller minska?

Intresset för feng shui har ständigt ökat sedan slutet på nittioalet. Det största mediaintresset har svalnat av men intresset är fortfarande stort bland allmänheten. Feng shui har kommit för att stanna känns det som. Men de flesta tror att det handlar om inredning och det är därför det är så pass populärt, men det handlar inte om inredning utan om att leva i harmoni med sin omgivning samt veta hur omgivningen påverkar oss. Troligen kommer det att bli mer populärt när människor får veta att det handlar om energier och om hållbar utveckling – om hållbara omgivningar, hus med mera.

Vilken är den generella synen på feng shui i Sverige?

Uppfattningen är att ämnet känns mer seriöst hos allmänheten. Det är mest kvinnor som är intresserad av feng shui, i synnerhet bland de som är intresserade av hälsa, personlig utveckling och hållbar utveckling. Nämnas kan att i exv. Kina är det främst männen som följer feng shui-läran.

Många kanske mer ser det som en inrednings- och städfilosofi. Man har inte förstått vad det egentligen handlar om. Efter att boken "Rensa i röran med feng shui" kom så tror de flesta att feng shui handlar om att städa. Tv-program beskriver feng shui som att man framför allt lägger vikten vid inredning och städning, men det är bara en liten del av vad feng shui egentligen är.

Utövas feng shui olika om man jämför Sverige med andra länder?

I västvärlden ser feng shui lite olika ut jämfört med i öst p.g.a. de olika kulturella skillnaderna.

I Kina och där det finns kinesiska kolonier utövas det som ett måste. I Hongkong till exempel finns det nästan inte ett enda företag som inte anlitar en feng shui-mästare om det byggs nytt, byggs om eller när man bestämmer var olika områden skall placeras i byggnaden. Även ute i Europa och i USA används det mer än i Sverige för närvarande.

Hur ser utövandet ut i ursprungslandet Kina och hur har det förändrats genom åren?

Feng shui har länge varit något Kina har försökt gömma undan, i synnerhet under Maos ledning, men har nu tagits upp på skolnivå i Kina vilket är ett stort genombrott.

Det är nu också en del av arkitektutbildningen på flera universitet, ett exempel är i Shanghai.

Var i världen praktiseras läran mest?

Kina, USA, Europa, Taiwan och Malaysia.

Vilka slags människor är det som söker en feng shui konsult?

Det är mest kvinnor som är åldersmässigt mellan 30-50, som är intresserade av hälsa, personlig och andlig utveckling samt hållbar utveckling. När det gäller företagen är det alltid kvinnor som tar kontakt för konsultation.

Som avslutning så undrar jag hur vanligt det är att folk vill anlägga sin trädgård enligt feng shui?

Svårt att svara på men när Agnetas bok "Feng shui för svenska trädgårdar" kom ut 2002 var intresset stort.

Villaägare som vill ha en feng shui-konsultation vill samtidigt veta hur man kan använda sig av feng shui i trädgården. Fler och fler vill använda feng shui i trädgården och vill ha in tänkandet redan i planerandet av en den.

Diskussion

Nu när jag vet mer om feng shui, förstår jag vikten av att ha med feng shuis historia som en del i arbetet. Har man inte grunden lagd så är läran svårare och mer diffus att ta till sig.

Jag kan se klara kopplingar mellan hur man utövade feng shui för flera tusen år sedan och hur man gör det idag. Grundtanken är fortfarande att huset och trädgården ska vara som en naturlig del i sin omgivning, det ska inte se onaturligt ut. Idag har läran spritt sig till flera olika länder och har då givetvis anpassats lite efter dessa ländernas kultur och levnadssätt. Men grundtanken är den samma.

I Kina har feng shui blivit mer respekterad jämfört med hur det var tidigare. Enligt Agneta Nyholm Winqvist och Marion Sandler Almgren som jag intervjuade undervisas nu feng shui inom vissa utbildningar i Kina. Det tror jag inte kommer att hända i Sverige eftersom feng shuin inte har påverkat oss genom historien på samma sätt som den har gjort i Kina. Det är också stora kulturella skillnader mellan länderna som gör att vi i västvärlden har svårt för att ta till oss feng shuin full ut.

Ett av målen jag hade när jag började med mitt examensarbete var att balansera de fakta jag hittade om feng shui i populärvetenskapliga böcker med mer vetenskapliga artiklar. Jag hittade flera artiklar som på något vis tog upp feng shui men det var svårt att hitta vetenskapliga artiklar som svarade på de frågeställningar som jag var ute efter. Jag har därför intervjuat Jan Janssens som är docent vid Lunds universitet och har forskat i färgpsykologi. Hans forskning och resultat är en intressant del i mitt arbete då det ger extra tyngd åt påståendet att färger faktiskt påverkar oss vilket också feng shui-läran beskriver. När jag jämfört Janssens resultat och feng shuis tankar om färger, så ser jag flera likheter. De aktiva färgerna som rött, orange och gult aktiverar oss men de kan också göra oss stressade medan svala blå och lila färger är lugnande för oss.

Jag har även intervjuat två verksamma feng shui-konsulter, Agneta Nyholm Winqvist och Marion Sandler Almgren, för att få deras syn på hur feng shui används i Sverige idag, då det inte finns att läsa sig till i några böcker. Det är intressant att se feng shui ur två aktiva feng shui-konsulenters perspektiv.

Det viktigaste jag fick fram var hur feng shuin används i Sverige samt vilken som är den största målgruppen. Det visade sig vara kvinnor i åldrarna 30-50 år, som bl.a. är extra intresserade av hälsa.

De aspekter som jag kan se som mindre trovärdiga är användandet av baugan. Genom att använda en karta över tomten kan man dela in denna i nio rutor som ska symbolisera olika livsaspekter. För att ändra eller aktivera en livsaspekt t ex kärlek och relationer, skulle man

bl.a. använda röda, rosa och vita färgtoner på tomtens högra hörn. Det här ställer jag mig lite frågande till och sådana påståenden kan nog göra läran mindre trovärdig för många.

Det är ändå synd att många avfärdar feng shui så lätt när det finns moment vi praktiserar utan att veta att det är en del inom feng shui. Saker som kan vara naturliga för oss men som vi inte har något speciellt namn på, vilket däremot feng shui har. Man arbetar t ex. mycket med kontraster i trädgården där det finns två kinesiska termer för detta, nämligen yin och yang. Det kan t ex. vara det höga mot det låga, det hårda mot det mjuka och det mörka mot det ljusa o.s.v. De flesta som har en liten inblick i inredning och design vet att kontraster är viktiga för att skapa en intressant och spännande miljö.

Även De fem elementen trä, eld, jord, metall och vatten använder vi oss av utan att relatera det till feng shui. I en feng shui- trädgård strävar man efter balans mellan olika färger, former och material som hör till vart och ett av elementen. Hur intressant är egentligen en trädgård med enbart en gräsmatta eller en trädgård med enbart runda buskar? Man strävar efter en balans både i feng shuin och i den vanliga trädgårdsdesignen. Därför anser jag att många redan arbetar efter olika feng shui-principer i trädgårdarna utan att de vet om det.

Så även om jag inte tar till mig feng shui-läran helt och hållet finns det många bra delar som kan vara bra att ha i åtanke när man senare ska arbeta som trädgårdsdesigner.

Jag tror att intresset för feng shui kommer att bli större då vi idag är mer och mer medvetna om vår närmiljö och hälsa. Nu ska mycket vara ekologiskt och naturligt. Längre har de raka linjerna varit en trend inom trädgårdsdesignen men vi verkar mer och mer sträva tillbaka till det naturliga uttrycket med mjuka, runda former, där en feng shui-trädgård platsar in.

Det viktigaste intrycket jag anser att man ska få när man vistas i en feng shui-trädgård är att den ska upplevas intressant och spännande men samtidigt också lugnande. Man ska känna harmoni när man är där!

Källförteckning

Tryckta källor

Almberg Jacob, 1996, *Feng shui i Hongkong*, examensarbete, SLU Alnarp

Bruun, Ole, *Fengshui and the Chinese perception of nature*, sid. 173-188

Chuen, Lam Kam, 1996, *Må bra med feng shui*, Wahlström & Widstrand, Stockholm

Craze, Richard, 2003, *Feng shui*, ICA bokförlag, Västerås

Hale, Gill, 2000, *The complete guide to the Feng shui garden*, Southwater, Singapore

Kwok, M., O'Brien J., 2000, *Feng Shui*, Nørhaven, Danmark

Nyholm Winqvist, Agneta, 2005, *Feng shui för själen*, Prisma, Stockholm

Nyholm Winqvist, Agneta, 2002, *Feng shui för svenska trädgårdar*, Prisma, Stockholm

Teather, E.K., Chow. C.S., *The geographer and the Fengshui practitioner – so close and yet so far apart?*, *Australian Geographer*, årg. 2000, sid. 309-332

Too, Lillian, 2004, *Feng shui på lätt sätt*, Wahlström & Widstrand, Stockholm

Otryckta källor

Janssens, Jan, docent vid Lunds universitet, vid mailkontakt, 28 februari 2008

Nyholm Winqvist, Agneta, feng shui-konsult och författare, vid mailkontakt, 26 februari 2008

Sandler Almgren, Marion, feng shui master, vid mailkontakt, 26 februari 2008